Ч. 215 (14.464). Львів, пятниця 25. вересня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 501-060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 219-41. Друкарні: 229-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий хаос у Женеві.

ПРИЗНАЛИ АБІСИНСЬКІ ПОВНОВЛАСТИ.

ЖЕНЕВА, 24. 9. ПАТ. У працях верифікаційної комісії, яка радила над абісинськими повновластями, зайшли засадничі зміни. **Комісія признала повновласти абісинської делеґації правосильними і відкинула всі проекти щодо передачі цієї справи гаському трибуналові.**

Рішення комісії викликало величезне вражіння серед усіх делеґацій. Найважнішою справою є тепер становище Італії. Здогадуються, що вона дефінітивно виступить із Ліґи Націй.

ПАРИЖ, 24. 9. ПАТ. Париські часописи пишуть, що еспанський міністер закордонних справ Дель Вайо може покористуватися заміщанням, яке витворила абісинська справа і може виступити з ініціятивою, щоби Ліґа Націй висказалася щодо неінтервенції в Еспанії.

В такий спосіб Ліґа Націй заплуталась би у нову дуже скомпліковану справу, яка збільшила б і так хаос, який настав під цю пору в Женеві. Це могло би ще більші перешкоди поставити дипльоматичній акції Франції і Анґлії.

ІНТРИГИ ЛІТВІНОВА?

БЕРЛІН, 24. 9. ПАТ. Женевські труднощі звязані з абісинською справою коментують німецькі політичні кола як нову, тяжку кризу Ліґи Націй, яка опинилася у сліпій вулиці. Італія може витягнути з цього остаточні консеквенції. Підчеркують теж німецькі кола знаменну ролю комісаря Літвінова. Становище Літвінова — кажуть у Берліні — заскочило неприємно Анґлію і Францію. Літвінов висказався за участю Абісинії, щоб заманіфестувати в цей „спосіб поразку фашизму та створити прецеденс для еспанського уряду, що одного дня може опинитися в ситуації Абісинії.

ЖЕНЕВА, 24. 9. ПАТ. Збори Ліґи Націй почалися вчора в год. 18.30.

НЕВЖЕ В ЛІЗІ НАЦІЙ ЗАКОПАЛИ ЛЬОКАРНЕНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ?

ЛЬОНДОН, 24. 9. ПАТ. Деякі анґлійські часописи признають, що рішення Ліґи Націй у справі Абісинії — це успіх менших держав і Літвінова. Вони підозрівають, що Літвінов, який є заінтересований у справі Льокарна, хоче в цей спосіб перешкодити порозумінню Анґлії і Франції з Італією та Німеччиною. Одначе анґлійські часописи потішаються, що на їх думку шанси порозуміння є мінімальні, бо Італія жадає в заплату таких великих концесій на Середземнім морі, що Анґлія рішуче не може їх дати.

Большевізація у приспішенім темпі.

МАДРИД, 24. 9. ПАТ. Інститут аграрної реформи перепроваджує у приспішенім темпі парцеляцію теренів, що їх покинули власники та ґрунтів, що були власністю членів крайньої правиці. Всю землю віддають робітничим союзам і синдикатам хліборобських робітників, що мають їх уживати під контролею, фінансовою і технічною, інституту. В такий спосіб розпарцелювали вже 66 маєтностей в провінції Мадрид і 52 у провінції Ґвадаляхара.

УПАДОК АЛЬКАЗАРУ?

МАДРИД, 24. 9. ПАТ. **Червоні війська здобули Альказар.**

МАДРИД, 24. 9. ПАТ. Агенція Фабра подає, що вчора 400 червоних міліціонерів пішло до приступу на незруйновані ще досі частини Альказару і перемогли оборонців. Червоні є тепер панами Альказару. Премієр Каваллеро виїхав до Толеда і зложив побажання червоним військам.

Толедо окружене.

ПАРИЖ, 24. 9. ПАТ. Інформації французьких часописів з Еспанії потверджують одноголосно поважні успіхи національних військ на двох головних фронтових відтинках. З одної сторони частини, що наступали на Більбао, посунулися вперед і зайняли сильно укріплене місто Зумая. З другої сторони, на терені Тальявери і Македи національні війська пішли теж уперед. Відділи ген. Моля зайняли Ст. Мартін Валь де Іґлезіяс. Відділи полк. Яґа здобули місцевість Теріхос. Таким чином лінію, яка боронила Мадрид від заходу, проломали у двох місцях. Рівночасно Толедо окружили від півночі. Полуднева кольона наблизилась 6 км. від Толеда.

Останні вечірні вістки повідомляють, що червоні здобули Альказар, одначе не кажуть нічого про це, чи оборонців узяли до неволі, чи всіх вистрілялали.

Комунікат каже тільки, що діяльність оборонців спаралізували. Якщо червоним повелось би остаточно здобути Альказар, тоді всі відділи з Толеда скріпилиб дефензиву червоних на фронті. В кожнім разі вчорашні бої дали національним військам поважні успіхи.

ТЕНЕРІФА, 24. 9. ПАТ. Провідники людового фронту в Мадриді імовірно втікли до Франції. Потверджують теж вістки про ворожнечу проти уряду Компаніса. Гарнізон у Леріді збунтувався і намагається получитися з національними військами на відтинку Гуеска.

НА ВІДСІЧ АЛЬКАЗАРОВІ.

ЛЯ КОРУНА, 24. 9. ПАТ. Місцева радіостанція повідомляє, що національні війська зайняли на відтинку Ґвіпускоа місцевости Верґару і Деву. В провінції Кордова здобули Торекабреру. На фронті Толеда по здобутті Торіхос передні стежі пішли вперед, щоби звільнити оборонців Альказару. Головні сили намагаються окружити Толедо. На відтинку Сараґосси національні війська розбили відділи міліціонерів з Барсельони, які мали великі втрати

ЯКА Є ДОЛЯ АЛЬКАЗАРУ?

Чи його здобули, чи ні?

ТОЛЕДО, 24. 9. ПАТ. Кореспондент Аваса відвідав будівлі положені в сусідстві Альказару, що їх здобули вчора червоні. В однім із будинків знайшли примірник часопису, що його видавали щоденно в Альказарі. Часопис під заголовком „Ель Альказар" був писаний на цикльостилю. Зі змісту виходить, що оборонці Альказару були дуже добре інформовані про помочі радія про всі події, поза Толедом. Між паперами найшли військовий марш. Слова до нього написав Мартінез Леаль і музику скомпонував Мартин Хіль. Знайшли теж приказ з 26. серпня, що в ньому говориться про ощадність муніції. У вечірніх годинах почали червоні приготовлюватися до більшої акції?

——о——

ЗНОВУ ПЛУТАНИНА

з національною назвою.

З приводу розпорядку міністерства військових справ про право абсольвентів шкіл до скороченої військової служби.

У Вістнику Законів Річипосполитої Польської ч. 71. з 21. вересня 1936 р., позиція 514, оголошено розпорядок міністра військових справ, виданий в порозумінні з міністрами віроісповідань та освіти і внутрішніх справ про наукові заведення та про іспити, яких покінчення або зложення управнює до скороченої військової служби (давнішої австрійської однорічної служби) по думці ст. 51 закону з 23. травня 1924 р. про загальний військовий обовязок. До розпорядку долучено подрібний виказ усіх заведень у Польщі, яких абсольвенти мають право до скороченої військової служби, по воєвідствах і групах (гімназії загальноосвітні, учительські семінарії і фахові школи). У львівському воєвідстві таке право дістало 45 гімназій і корпус кадетів ч. 1 у Львові, з того 36 державних гімназій, одна міська і 8 приватних, 6 учительських семінарій (5 державних і одна приватна) і 7 фахових шкіл (3 державні і 4 приватні); у станиславівському воєвідстві 16 гімназій (11 держ., одна міська — в Калуші — і 4 приватні), одна семінарія і 3 фахові школи (1 держ. і 2 приватні); в тернопільському воєвідстві 14 гімназій (11 держ. і 3 приватні) і 3 державні учительські семінарії; у волинському воєвідстві 17 гімназій (10 державних і 7 приватних), 3 учит. семінарії (2 держ. і 1 приватна) і 3 фахові школи (2 держ. і одна приватна) — врешті у поліському воєвідстві 8 гімназій (5 держ. і 3 приватні) і 2 фахові школи (обі приватні).

Окремий виказ творять фахові школи вищого типу з курсом навчання найменше трилітнім, до яких приймають після скінчення шести кляс загальноосвітньої гімназії. Учні таких шкіл мають право до скороченої військової служби вже після скінчення двох курсів. Таких шкіл є у Польщі 7, з того одна у поморському воєвідстві, 3 у познанському, одна у шлеському, одна у Варшаві і одна у станиславівському воєвідстві (державний хліборобський ліцей в Черниці, повіт Жидачів, з українською мовою навчання), при чому в урядовому виказі мови навчання ліцею в Черниці не названо.

Виказ обхоплює тільки хлопячі або коедукаційні школи. Характеристична річ, що при школах у трьох східногалицьких воєвідствах щодо шкіл з українською мовою навчання мову цю названо руською (ruska), зате на Волині мову цю названо українською (ukraińska). З українських шкіл дістали у львівському воєвідстві три державні гімназії, а саме дві у Львові (головне заведення і філія) і одна в Перемишлі та одна приватна коедукаційна гімназія ім. Івана Франка Українського Товариства Педагогічного „Рідна Школа" в Дрогобичі; у станиславівському воєвідстві дві державні гімназії — в Коло-

миц і Станиславові, — врешті на Волині дві приватні гімназії: в Луцьку приватна коедукаційна гімназія з українською мовою навчання ім. Лесі Українки і в Рівному приватна коедукаційна гімназія з українською мовою навчання Теодора Пекарського. Крім цього на Волині згадане право одержали: державна православна духовна семінарія в Кремянці і приватна коедукаційна гімназія Російського Товариства Добродійности в Рівному.

З вище сказаного виходить, що на території львівського і станиславівського воєвідства є 6 „руських" гімназій (5 державних і одна приватня) та один хліборобськийліцей без означення мови навчання (Черниця), а на Волині дві приватні „українські" гімназії, що дають права до скороченої військової служби. Ця плутанина з терміносьогією одної і тої самої мови одного і того самого народу, кожному читачеві „Вістника Законів" впадає в очі, тимбільше, що мова „руська" у більшости поляків ідентична з російською, себто з московською мовою. Ті поляки мають право думати, що лише в Луцьку і Рівному учать по українськи та що в Галичині є велика територіяльна російська меншина.

Припустім, що міністер військових справ, оголошуючи свій розпорядок з 4 вересня 1936 р. не міг чи не хотів входити в терміносьогічні нюанси політичного характеру і з цього вийшли назовні (не на ділі!) ґімназії з ріжною мовою навчання. Але авторство згаданого щойно розпорядку належить не лиш міністрові військових справ — у мовних справах нефахівцеві — але і двом іншим міністрам — віроісповідань і освіти та внутрішніх справ, які на нюансах щодо нашої національної номенклятури чейже визнаються. Нещодавно оголошено у „Вістнику Законів" розпорядок міністра віроісповідань і освіти В. Свентославського з 25. червня ц. р., про утворення (радше реактивування) на гуманістичному виділі львівського університету катедри історії **української** літератури. Двох окремих літератур — руської чи пак русинської і української у нас нема, як нема двох окремих народів — руського чи пак русинського, а істнує тільки український з власною українською мовою і літературою. Про це знав і знає теперішній міністер віроісповідань і освіти, коли у дотичному розпорядку назвав згадану катедру катедрою української літератури, не оглядаючися на мовні закони з 31 липня 1924 р.

Ті мовні закони (звані законами Ст. Ґрабського) у життєвій практиці наробили вже чимало лиха. Їхньою **ratio legis** був суто політичний підхід одного з провідників вшехпольського руху чи тодішньої польської більшости у законодатних установах у Варшаві. Навіяні політичними симпатіями до царської Росії, у реституцію якої вірили непризнаючі нас за окрему самостійну націю вшехпольські корифеї, створили закони, що своїм мериторичним змістом поставили нас відразу у дуже невідрадне положення, передовсім у шкільній ділянці. Не визнавши назви український і увівши у закон назву „руський" — „русинський", вже самою номенклятурою витворили балаган, що й досі панує — зокрема на низах державної адміністрації — у публичних виступах ріжних більших і маленьких польських державних адміністраторів на українській етнографічній території. Вислів колишнього царського міністра Валуєва „не било, нет нікакаво украінскаво язика" з 60-ти рр. мин. стол. живий ще в умах деяких поляків у самостійній сьогодні Польщі і його поди́х слідно у польських мовних законах зі свідомим промовчанням назви український.

Про справу, яку я вище порушив на тлі мовних законів, писав я недавно окрему статтю п.н. „Український чи руський" („Діло" ч. 184 з 16. серпня ц. р.) з приводу присуду Найвищого Суду з 4. грудня 1935 р., у якому Найвищий Суд у Варшаві станув на становищі позитивного права, по якому одинокою урядовою назвою у Польщі на означення нас як нації є назва „руський" — „русинський", тому що мовні закони з 31 липня 1924 р. іншої назви не вживають. Як бачимо з двох цитованих розпорядків двох окремих міністрів з 25. червня ц. р. і 4 вересня ц. р. самі міністри у „Вістнику Законів" не є послідовні щодо постанов мовних законів у справі назви. Ця непослідовність вказує якраз найліпше потребу ревізії мовних законів, у першу чергу у тому напрямі, щоб остаточно устійнити законним шляхом назву український і замість руський чи русинський згідно з діючими вимогами життя та з практикою, якої сьогодні нераз держиться сама верхівка державної адміністрації.

Вкінці одна ще заувага на маргінесі цитованого розпорядку міністра військових справ з 4 вересня ц. р. У виказі не поміщено там українських приватних коедукаційних ґімназій Р.Ш. в Городенці, Золочеві, Рогатині, Чорткові і Яворові, яких абітурієнти одержали свідоцтва зрілости **з правами державних шкіл.** Матурантів тих шкіл приймають до академічних шкіл у Польщі, але може зайти таке, що не матимуть вони права до скороченої військової служби і тому цю справу слід мерщій вияснити.

Д-р Степан Баран.

НИНІШНЯ РУМУНІЯ.

Ще про румунський націоналізм.

Підчас мойого побуту в Румунії*) і розмов з людьми ріжних політичних груп, шукав я з великим зацікавленням обличчя сучасного румунського націоналізму. Цікаві мені були, очевидно, не гасла, але політично-соціяльний бік справи, конкретна державно-творча програма, так, як її має напр. націоналізм італійський та німецький. Шукав я — але не найшов.

Румунський націоналізм, що виступив після війни майже паралельно у трьох формах: „Залізної Ґвардії", групи Кузистів і групи Ґоґи — не мав досі ні в одній з цих форм ясного, скристалізованого обличчя. Вже сама троєка відміна того націоналізму мала у собі щось хиткого, неприродного і.. спекулятивного. Всі три ґрупи погоджувалися лише в одному: жид — є ворогом народу і держави, ворогом, якого треба знищити.

А врештою шляхи були ріжні, підходи до справи ріжні, а ідеольоґічний вантаж часами дивовижний. Ось напр. „Залізна Ґвардія". Ця боєва назва, в якій так і чується дзенькіт зброї, була назвою (конспіративно є ще й нині) пробоєвої частини великої націоналістичної не то організації — не то секти: „Табору Архистратига Михаїла". Члени цієї організації носили публично зелені сорочки і називали себе „інтелектуальними фанатиками". Їхня програма заповідала перебудову держави за зразками староримських леґіонів, а підставовою клітиною нового устрою мала бути саме „залізна ґвардія". Поруч із ідеями фашистівського корпоративізму, велику ролю призначено в ідеольоґії того руху теорії расизму, яку доведено до абсурдальних просто меж. Румунський расизм доказував м. ін. „науково", що жиди є не більше ні менше, а расою звироднілих, божевільних злочинців. Але головною підставою того руху був релігійно-містичний обскурантизм, а його споборниками було: сільське, православне духовенство і... Архистратиг Михаїл.

На чолі „Залізної Ґвардії" стояв Корнелій Селеа Кодреану, „провідник" („фірер"), апостол і.. воплочення Архистратига Михаїла в одній особі. Він обїздив румунські села на великому білому коні, з великим мечем у руці, а коли наближався, по церквах били у дзвони, люди падали на коліна, а опісля хрестом на землю. Сільське духовенство захоплене появою нового апостола, відчиняло перед ним церкви і перед церковними вівтарями відбувалося не тільки посвячення прапорів „Залізної Ґвардії", але також заприсяження нових членів. Все це ділося, очевидно, з відповідним містичним ритуалом. М. ін. таку присягу на беззастережну вірність Корнелієві Кодреану, як висланцеві Архистратига, мусів складати його батько, Іван, учитель сільської вселюдної школи. До якої міри сільське духовенство підтримувало цей рух, доказує хочаб факт, що у передостанніх виборах в окрузі, у якій кандидував убитий пізніше премієр Дука, всі приписані ординацією 25 підписи за кандидатом „Залізної Ґвардії", були підписами священиків.

Пізніше дійшло до вбивства премієра Дуки за те, що той виступив рішуче проти „Залізної Ґвардії". Вбив його член „ґвардії" студент, один із вище згаданих „інтелектуальних фанатиків". Це вбивство було початком кінця леґального іствування „Залізної Ґвардії". Уряд Татареску зліквідував остаточно всі зовнішні прояви того руху, виарештував провідників, а патріярх Румунії, б. реґент Мирон Крістеа виступив рішуче проти такого „національного" руху і такої „національної" аґітації серед духовенства. Всім священикам заборонив негайно належати до організації „Архистратига Михаїла", а що більше: приказав винищити всі відломи цієї організації, як злочинно-богохульні.

Нині „Національний Табор Архистратига Михаїла" офіційно не істнує і хоч працює законспіровано, всеж таки його коріння підрізане. Вслід за цим значіння того руху впало.

*) Гл. „Діло" ч. 202 з 20. н. м.

УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ — КУЗИСТАМИ.

Упадок „Залізної Ґвардії" не став [illegible] кінцем суспільних тенденцій, що той рух [illegible] ли. Цим упадком лише скріпився другий рух, [illegible] мав подібну остаточну мету, хоч не такі [illegible] праці. Маю на думці т. зв. націоналістичний [illegible] Кузи. Рух побудований на зоольоґічній [illegible] сти до жидів, нетолерантний супроти чужи[illegible] ців, крайньо-демаґоґічний та ідеольоґічно [illegible] лі беззмістовий. Рух, що всі свої [illegible] колишньої, російської „чорної сотні" [illegible] ча. Громили Кузи (що є професором університету в Яссах), зворохобили Румунію. На селах, до [illegible] ли до того часу майже виключно [illegible] ністів („хліборобів") почав усе більше рости [illegible] ритет Кузи. І що цікаве: найбільших успіхів [illegible] ли Кузисти саме на етноґрафічно-мішаних [illegible] торіях, на Буковині та в Бесарабії. (Це [illegible] подекуди пояснити тим, що на цих територіях [illegible] лянин найбідніший і жидівський [illegible] ший). Нині маємо на Буковині, під самими [illegible] Чернівцями, чисто українські села, опановані кузистами (Погорилівка, Эстагна, Доропіш, [illegible] чирів і т д.)!

Як прийшло до цього?...

Цілком просто: незвичайним натиском [illegible] стичної аґітації по наших селах і [illegible] будь-якої поважної контракції з нашого боку (Діяльности, а властиво бездіяльности одинокої в Румунії „Української Національної Партії", на чолі якої стоїть сенатор п. З[illegible], [illegible] житься тут окрема стаття, яка не буде [illegible] п. президентові, ані авторові. Мені вдалося [illegible] ти цілу низку інформацій, летючок і брошур, [illegible] говорять про роботу кузистів, які є доказом, [illegible] ми примітивними засобами ультрапровокаційної демаґоґії можна ще нині опановувати наші села на Буковині та в Бесарабії.

Аґітаційна льоґіка кузистів найпростіша і проте для нашого селянина переконлива: „Ми, кузисти, є проти жидів, що ссуть кров [illegible] ську. Ви, українці, з тих самих причин [illegible] проти жидів. Отже, наші стремління однакові [illegible] разом і биймо жидів!"

Перед останніми виборами до румунського парляменту, записано м. ін. таку передвиборчу аґітаційну промову кузистичного аґента до [illegible] гуцулів у Путилівці на Буковині:

„Братя гуцули! В цей тяжкий час, коли [illegible] гільки очі світяться з голоду, жид сидить [illegible] не робить і смашну рибу та „ґуґлі" [illegible] це з вашої кервавиці. Ми, кузисти, прийшли до Вас, щоб ви допомогли нам викинути жидів, [illegible] подаруємо вам усі довги, що ви винні жидам, а беремо жидівські маєтки і дамо вам!"

А коли кузисти при тій нагоді ще й „[illegible]ли" — себто викупали у воді — кількох жидів, вибили кільканадцять жидівських шиб [illegible] ковірили і навіть присягнули на хрест у [illegible] бути непохитними кузистами.

У тій кузистичній аґітації не бракує [illegible] видно також і національних українських [illegible] тів, спрепарованих не менше вміло. Ось уривок з пропаґандивної брошурки, написаної по-українськи (подаємо зі збереженням ортоґрафії):

„У сей критичний час, коли то плачі і ридання наших Братів із Великої України доходя до наших ух, коли там невинна християнська кров потоками як вода ллється, [illegible] братя із голуду як мухи гинуть, а [illegible] мля України окроплена християнською кровію і потом лиця чесного працюючого народу, годує наитяжчих наших ворогів жидівських комуністів. Коли поглянем на сей большевицький рай, то кождого доброго Українця болить серце".

І дальше:

„Найбільшим нещастям нашого [illegible] сьтве є не порозуміня а із сего [illegible] зята борьба по між собов. І як то [illegible] „де два бються третий користає". [illegible] стіяни між собою бються а [illegible] [illegible]хи користає".

Були очевидно ще й інші. передвиборчі агітаційні засоби: У неділі й свята зявлялися по наших селах за Прутом кузистичні агітатори, звичайно по двох, зі шкіряними теками під пахами. Заходили до хати бідніших селян і починався приблизно такий діяльог: — Ви називаєтеся Іван Шкло? — Так! — Скільки у вас дітей? — Семеро! — А поля? — Два куски. — Замало! — Допишіть Ів. Шклі ще два морги! Поле дістанете, якщо ми, кузисти, прийдемо до влади. Тепер мусите вписатися до нашої партії й заплатити 100 леїв вписового".

Селянин, заворожений обіцянкою земл. вписувався і платив. Масово.

— — — — — — —

Остак зростала і зростала у впливи румунська партія, найбільш нетолерантна до всіх національних меншин, партія, що виписала на своєму прапорі чорносотенне гасло: Румунія — лише для румунів.

З тою саме партією злилася перед двома роками друга націоналістична група, глибше ідеольогічно оформована — група Октавіяна Ґоґи. Вона спиралася до того часу головно на інтелігенції, творила націоналістичну, ідеольогічну систему, позичаючи для неї тотальні зразки то у гітлерівців, то у екстремістів італійського фашизму. На спільному конгресі обох, обєднених уже груп, що відбувся у вересні мин. року в Кишеневі, прийшло до ревізії обох програм і до створення спільного проводу. Куза відійшов на ділі у тінь, Ґоґа став речником, репрезентантом і дійсним керманичем нової партії. Але аґітаційні засоби майже не змінилися, високий етично-ідеольогічний диапазон спадає раз по разу у нетри звичайнісінької демагогії.

А проте, а може саме тому, партія Кузи-Ґоґи має успіх, усусільнюється і починає грати все більшу ролю у політичному житті Румунії. Особисті запросини Ґоґи Гітлером до Берліна, конференції його з королем і порозуміння з поважною групою Вайди Воєводи є цього доказом.

І тому рішився я добитися розмови з п. Ґоґою.

Роман Голіян.

Українська мова в комунальних урядах у Львові.

Дня 16. ц. м. відкинув урядовець IV. дільниці у Львові мельдункові картки, виповнені по українськи. п. проф. Тарновецькому Володимирові. Той сам урядовець накинувся на проф. Тарновецького з лайкою і криком та в присутності інших урядовців вигукував „Ту нема України".

Отсим шляхом запитує Народня Організація Українців м. Львова п. президента міста Львова д-ра Островського і п. міністра внутрішніх справ:

1) Чи обовязаний комунальний урядовець знати і шанувати закон держави, в якій він є урядовцем?

2) Якщо цього урядовець не робить, або не вміє, чому його не заступлять іншим?

3) Чи повинен той урядовець респектувати розпорядок п. міністра внутрішніх справ, у якому було сказано, що: а) урядовцеві не вільно утруднювати сторонам полагоди їх справ; б) урядовець повинен держатись супроти сторін коректно та повинен памятати, що в уряді він не поляк, українець ані жид, а урядовець.

Домагаємось від п. президента м. Львова переведення слідства в цій справі та покарання винновника. Домагаємося в імені українського населення м. Львова видання п. президентом обіжника до дільницевих урядів у Львові, в якому буде виразне поучення, що мельдункові картки, виповнені по українськи, повинні бути приймані без перешкод, згідно з законом з 1924. р. який недвозначно реґулює справу мови на терені Галичини й Волині, як також у наказі згідно з розпорядком п. міністра внутрішніх справ повинно бути сказано, що урядовцеві не вільно шиканувати і провокувати сторони.

ПРЕЗИДІЯ НАРОДНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Совітські гаразди.

НЕ МАЮТЬ ЧИМ ПЛАТИТИ.

МОСКВА, 24. 9. ПАТ. „За індустріялізацію" пише, що в вуглевім районі (нижнівськім і кадієвськім) не виплатили інжинірам і технікам платень за серпень. У цій справі мають перевести слідство.

ПОЛОМАНІ КРІСЛА.

МОСКВА, ПАТ. В Москві скінчився процес кооперативної артілі „Венскій стол". Директорів Конюхова і Сакса обвинувачували за те, що вони випускають на ринок тандиту. Про вартість крісел свідчить це, що на 2.345 крісел вибракували 1.300. Трамваєвий трест закупив 150 крісел. На найближчім засіданні тресту розлетілося 46 крісел. Конюхова засудили на 5 літ тюрми, Сакса на 3 літа, а фабрику замкнули.

АРЕШТУВАЛИ СОВІТСЬКИХ ҐЕНЕРАЛІВ.

З Парижа повідомляють, що до Москви відкликали військового аташе в Парижі ґен. Кранц Венцова буцімто на участь у маневрах. В Москві його негайно арештували. Така сама доля стрінула совітського військового аташе в Празі полк. Шмітмана.

Д-р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 13

Українські політики.

Сильвети наших давніх послів і політичних діячів.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Д-р Евген Олесницький відкрив у 1891. р. адвокатську канцелярію в Стрию і там найшов перших товаришів народньої праці в особах поважних українських громадян: проф. Івана Вахнянина й о. Олекси Бобикевича. З ними розпочав він перші почини організації Стрийщини. У своїй організаційній тактиці не поминав він і старорусинів (русофілів) та приєднував їх до співпраці. Зпоміж них приєднав він собі поважного і розумного громадянина о. Василя Давидька, пароха в Тухлі, який був його добрим товаришем і помагав лагодити партійні суперечности.

Робота почалася від філії „Просвіти", відтак прийшло до оснування політичного товариства „Підгірська Рада" в Стрию і дійшло до того, що в дні 1. січня 1901. р. відбулося велике свято Стрийського Підгіря: посвячення величавого Народнього Дому в Стрию. У здвигненні цього осередка української організації Стрийщини безперечно найбільше заслужився провідник стрийського Підгіря, д-р Евген Олесницький.

При доповнюючому виборі посла до Галицького Сойму з жидачівського повіту вибрало населення в дні 4. вересня 1900. р. д-ра Евгена Олесницького соймовим послом, бо вже тоді добув він своєю визначною діяльністю симпатію й авторитет між нашим громадянством.

Вже в найближчій соймовій сесії, в дні 4. липня 1901. р., прийшла під нараду справа рентових господарств, що мала тенденцію кольонізаційного закону. І тоді посол Олесницький заложив іменем українських послів протест проти ухвалювання цього закону. А коли не помогла заява, що українські посли не будуть брати участи в голосуванні при третьому читанні закону про рентові господарства, що має бути ухвалений проти українського народу, то всі наші соймові посли рішились на сецесію. По цій заяві вийшли всі наші посли зі сойму.

Ця сецесія наших соймових послів разом з угодовими послами мала на меті здемаскувати польських політиків перед центральним урядом у Відні, як також доставити доказ, що українська справа не є домашнім питанням — галицьким.

Опісля прийшов новий Галицький Сойм, що зібрався в дні 28. грудня 1901. р. Вже на вступі нарад посол Олесницький, як голова Соймового Клюбу, зложив заяву, в котрій передовсім ствердив, що минула соймова сесія записалась сумними споминами, бо представники цілого народу були приневолені покинути Сойм, не найшовши в ньому серед соймової більшости, як і в репрезентанта уряду, ніякого зрозуміння. Далі він застерігся проти намісника графа Льва Пінінського, що нарушив конституцію уживаючи в своїй промові тільки польської мови й ігноруючи мову українську, „супроти чого мусимо домагатись від репрезентанта уряду рівного трактування нашої народности". Вкінці заявив, що „вступаючи сьогодні до цього Сойму, щоб показати щиру волю спільного труду в користь краю, домагаємось від більшости й уряду іншої політики супроти нас, а не щоб рішалось без нас і проти нас; бо в противному випадку будемо приневолені піти за голосом громадянства і залишити цей Сойм, щоб тим сильніше поза ним станути в обороні наших прав, а консеквенції з цього витягне вже сам український нарід!"

Отся заява Олесницького, достойно і красномовно виголошена, є одним з найповажніших виступів наших посольських представництв. У ній заповів Олесницький послідовну й рішучу боротьбу за здійснення належних нам прав.

Опісля здавалося, що відносини наладнаються на ліпше коли краєвим маршалом став граф Станислав Бадені, намісником граф Андрій Потоцький та заступником краєвого маршала митрополит Андрій Шептицький. Тимчасом дня 17. жовтня 1903. відбулася демонстрація наших студентів у львівському університеті проти вибору знаного професора кс. Фіялка ректором університету. На це відповіла вшехпольська молодь нападом на українську духовну семинарію і бльокадою львівського університету. Наслідком цього митрополит Шептицький і ректор духовної семинарії о. д-р Григорій Хомишин мусіли звернутись до центрального уряду у Відні, щоб усунути вшехпольську бльокаду.

Тоді польська соймова більшість завзялася, щоб не допустити до заснування української гімназії в Станиславові і в дні 29. жовтня 1903. р. відкинула дотичний внесок, за яким промовляли посли Барвінський, Король, Могильницький та Олесницький. По такому вирішенні справи голова Українського Соймового Клюбу посол Олесницький заявив, покликуючись на свою декларацію з 30. грудня 1901. р., що українські посли покидають Сойм і полишають представникам польського народу в Галичині відповідальність за цей їх крок. По цій заяві складали наші посли свої посольські мандати.

Народній Зїзд національно-демократичної партії одобрив сецесію українських соймових послів враз зі зложенням мандатів. Зїзд візвав свої організації, щоб доложили заходів до поновного вибору тих самих послів та доручив українським послам у Державній Раді у Відні вжити найгостріших парляментарних засобів супроти польських верховодів та австрійського центрального уряду, щоб висказати крайнє невдоволення укра-

Акція людовців по українських селах.

Чим пописується інж. Бриль у Львівщині.

У свому часі „Діло“ звернуло увагу на акцію, що її ведуть серед нашого селянства людовці. Ця акція навіть довела була до крівавих трагічних подій у Кречовичах та Острові у звязку зі страйком рільних робітників. Людовці не заперестали серед наших селян своєї демагогічно-розкладової праці. Тепер нам сигналізують з львівського повіту, що у Львівщині почав вічеву акцію інж. Бриль, колись посол до сойму, широко відомий зі своїх демагогічних виступів. Так само і тепер п. Бриль дуже гостро виступає проти уряду, спекулюючи на незадоволенні селян, особливо українських. Одночасно горлає він про клясову єдність між селянами-поляками та українцями. Очевидно, що всюди кричить про землю без викупу. Не знати, чи мав би ще що додати до промов інж. Бриля справжній комуніст.

Цікаво, що поліціянти якось не звертають уваги на гостроту висловів пана інжиніра, коли він критикує політику сучасного уряду. Виходилоб, що всі засоби добрі, якщо тільки ними можна внести дезорієнтацію серед українських селян. Проте не у всіх селах добре йде п. Брилеві, бо напр. в одному селі спитали п. Бриля, чому при парцеляції одного панського фільварку ніодин українець не міг купити землі, хоч охотників на купно було досить. П. Бриль зацукався, бо щож міг він сказати проти фактів?

Чейже ті факти стверджують, що якщо де й парцелюється панська земля, то вона з правила переходить тільки й виключно в руки поляків. Зрештою самі поляки не криються тепер зі своєю політикою кольонізації. Коли на днях у Варшаві відбувався зїзд Товариства наукових дослідників східних земель, то референт одного з міністерств підчеркнув виразно, що при помочі меліорації можна на Поліссі здобути терен для польської кольонізації і цієї справи не слід легковажити.

Слід би нашим селянам знати про того роду напрямні кольонізаційної політики, щоб вони могли як слід оцінити й виступи панів Брилів та йому подібних.

Відчинення інтернаціонального конґресу для византійських студій у Римі.

Рим, 21. вересня 1936.

При великій скількости делеґатів та учасників відбулося нині святочне відкриття конгресу для византійських студій на Капітолі в салі Юлія Цезара. Конгрес відкрив посадник міста Риму, міністр війни Боттаі, вступним словом, у якім привитав усіх делеґатів та гостей і звернув увагу на значіння Риму для розуміння історії і духа Византії. Опісля йшли привіти делеґатів, які підкреслювали звязок італійсько-латинської та орієнтально-византійської культури.

По великій кількости учасників видно, що в науковім світі є велике зацікавлення цими питаннями. Незвичайно дбайливо зорганізований конґрес дає змогу запізнатись учасникам з усіма памятниками византійського мистецтва в Італії. Вчора і нині були оглядини византійських мистецьких памяток ватиканських збірок (в апартаментах Борджія) і головно мініатур у бібліотеці Касанатенській.

Нині пополудні зачинаються властиві наукові праці конґресу в серії викладів, зорганізованих у секціях. У викладах бере участь гурт найвизначніших византольоґів цілого наукового світа. Про їх хід та висліди подамо окреме звідомлення, при чому візьмемо під увагу передовсім те, що має посереднє чи безпосереднє значіння для історії нашого минулого з Византією.

Володимир Залозецький.

Підсумки палестинських заворушень.

ЄРУСАЛИМ, 24. 9. ПАТ. Від початку заворушень у Палестині арештовано 2.643 арабів і 346 жидів. Загальне число жертв є більше як 700. Приблизно 30 британських жовнірів і поліціянтів згинуло в бою з арабами.

Бельґійські соціялісти проти людового фронту.

БРЮСЕЛЬ. 24. 9. ПАТ. Начальна Рада бельгійської соціялістичної партії висказалася більшістю голосів проти створення людового фронту.

інського народу з його правно-політичного положення.

У Відні був уже послом Юліян Романчук і він звернув увагу президента міністрів д-ра Кербера на сумний стан, що виказали найкраще останні соймові сесії в Галичині. Романчук предложив, щоб усунути спори між народами виданням національного закону і рівночасно перевести виборчу реформу. Те саме становище зайняв буковинський посол Микола Василько в Австрійській Делеґації дня 19. грудня 1903. р., зазначуючи при цьому, що австрофільські симпатії українців у Росії давляться польською рукою.

Вислід сецесії українських соймових послів був такий, що на їх місце впровадив наш нарід девятьох сецесійних послів наново до Сойму. Перепав тільки десятий посол, Олександер Барвінський... Отсі вибори доставили прилюдний доказ, що сецесії зі зложенням мандатів годі надуживати.

На початку нової сесії Галицького Сойму в 1904. р. голова Українського Клюбу посол Олесницький виголосив заяву, що українські посли з покликом народу вступають у Сойм, скріплені новим вибором; вони займуть різке й виразне становище опозиції, поки соймова більшість не змінить своєї політики і не буде трактувати наших послів як рівнорядних представників рівноправного народу. Після того польська соймова більшість ухвалювала спокійніше свої закони, а українцям признала нарешті українську гімназію в Станиславові.

Народній Зїзд національно-демократичної партії, що відбувся у Львові дня 26. грудня 1904. р., приняв на підставі політичного реферату д-ра Костя Левицького отсі резолюції: 1) ствердив, що наше теперішне положення є невідрадне та запротестував проти поведення центрального уряду, що здає нас на волю краєвого Сойму і краєвого уряду; 2) висказав признання і довіря Українському Соймовому Клюбові, зокрема його голові послові Олесницькому, але з уваги на безуспішність мериторичної опозиції та грозу хвилини вказав на потребу ужити найгостріших парляментарних засобів; 3) приказав, що в цьому лютому часі не вільно нам попадати в зневіру або вижидати добутків з гори; зате всі народні організації мають вести інтенсивну акцію для культурного, економічного і політичного піднесення народніх мас.

З днем 1. січня 1905. р. прийшло до керми в Австрії нове міністерство під проводом барона д-ра Павла Ґавча, мужа довіря цісаря. Президент міністрів барон Ґавч заступав думку, що треба наладнати вперед національну справу в Австрії і відтак приступити до поширення виборчого права. Але Палата Послів Державної Ради заявилась була за тим, щоб негайно приступити до введення загального виборчого права в Австрії. Тоді президент міністрів барон Ґавч приєднав цісаря Франц Йосифа до думки про необхідність увести в цілій державі загальне виборче право.

Та інакше до цього поставився Галицький Сойм, що зібрався дня 10. жовтня 1905. р. Посол Олесницький промовляв тоді за виборчою реформою для Краєвого Сойму і заповів, що українські й польські обезправнені маси зметуть цей Сойм упривілеєних! Але шляхотсько-польська більшість Сойму постановила таки задержати куріяльну репрезентацію і прямувати тільки до відповідного розширення виборчого права.

З причини тої історичної події, що австрійський цісар Франц Йосиф станув явним патроном виборчої реформи до парляменту на підставі загального виборчого права, головна діяльність наших послів перенеслась тоді до австрійського парляменту у Відні. Там цю акцію вели наші посли Романчук і Василько. *(Далі буде).*

Свята в краю.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО НОВОСЕЛЕЧЧИНИ.
Посвячення „Народнього Дому“ в Гниличках збараського повіту.

„Не маю жінки, ні родини; осідаю в Новому Селі, щоб побудувати трохи Народніх Домів у Новоселеччині“ — такі слова сказав, прощаючись зі своїм товаришем студій, д-р Іван Яворський, коли мав отворити лікарську канцелярію в Новому Селі збараського повіту. Відтоді, не дивлячись на перепони і труднощі, на особисті переслідування, які йому часто траплялися, отой зразковий громадянин веде невпинно працю в раз наміченому напрямі та є душею наших товариств у Новому Селі, а маючи гурт вірних співробітників у місцевих інтеліґентах, творить разом з ними великі діла.

У гарний осінній день 20. ц. м. їдемо, щоб оглянути великий досяг громадян села Гниличок, посвячення прегарного Народнього Дому, що є також черговим етапом праці невтомного голови новоселецької Філії д-ра Яворського. На просторій, рівній як стіл площі, пишається великий поверховий дім, в якому є простора театральна саля, в партері приміщення на молочарню, на горі ясні сонячні кімнати на читальню, світлицю для зорганізованого жіноцтва і світлиця, якій ще нема покищо призначення. Кімнати повні світла, ясні, просторі, розмальовані, аж любо пройтись ними. Словом: модерна будівля, на яку приємно дивитись.

В год. 1. передпол. у місцевій церкві відправлено богослуження, целеброване о. ... Малюцою з Нового Села в асисті о.о. Захарків та Хоми. Діяконували о.о. Яцишин з Терпилівки та Гроховський з Кошляк. Співав добре вишколений хор з Гниличок. По богослуженні уформувався похід з процесіями й духовенством на чолі; яких 1500 людей чвірками перейшли з церкви довкола села на площу перед новий будинок. Акту посвячення в присутності численного духовенства довершив о. сов. Хома.

З черги йшла дальша програма святкування до поверх двотисячної громади, що зібралася під Народнім Домом, промовив перший голова місц. читальні п. Василь Возьний, що вітаючи присутніх переповів коротко цікаву історію читальні. А в її історії була й боротьба з москвофільською читальнею, що повстала була тут для конкуренції з „Просвітою“, були й часи зневіри та заломання, але все це щасливо переможено. Для памяти грядучих поколінь згадував бесідник невтомних і працьовитих голов будівельного комітету: Яворського, Антона Процика й Костя Ратушового, та склав щиру подяку заокеанській еміграції і тим громадянам поіменно, що занялися збіркою фондів за океаном. У своїй промові голова читальні віддав на почесному місці д-ра Яворського, що піддав думку будови та піддержував їх у праці аж до завершення діла.

З черги голова філії „Просвіти“ в Новому Селі відчитав письменний привіт від Мат. Тов. „Просвіта“ у Львові, що його присутні привітали бурхливими оплесками. За ним промовив в імені Філії „Просвіти“ в Новому Селі адв. Заврун. Його привіт-промова, багата у глибокі думки, виголошена з чуттям та запалом, зробила помітне враження. Після цього йшли привіти: від Філії „Просвіти“ та кружка „Р. Ш.“ в Збаражі — м-р Т. Федір Даниляв, від читальні „Просвіти“ в Н. Селі — адв. д-р Сеник, від інших установ Н. Села — м-р Пашук, від Союзу Українок у Н. С. — п. Сеникова, від читальні в Терпилівці — о. Яцишин, від „Сокола“ в Н. С. — п. Малюца, від читалень у Медині, Кліводинах та ін. їх делегати. Від української кооперації повіту та Окружного Союзу Кооператив у Збаражі виголосив бадьору промову дир. Дм. Краснопера.

У всіх промовах чути було немаркований радість з цього осягу, що його досягли громадяни Гниличок. Привіти-промови виголошувано з балькону Народнього Дому.

Вечором у салі нового дому відбулась академія в честь Івана Франка. В програму її увійшов реферат п. Качалуби, деклямації „Пісня і праця“ п. С. Заворотюківної та „Наймит“, виголошений темпераментно молодим юнаком з Гниличок і кілька пісень, відспіваних місцевим хором під управою д-ра Сеника.

Загальне враження святкування величне.

Ф. Д.

На Сході неспокійно.

ТОКІО, ПАТ. У звязку з убивством японського моряка в Шангаю, цісар уповажнив адміралітет до висилки підмоги до Китаю. Ця підмога має запевнити безпеку японським горожанам в Китаю. До Шангаю приїхав транспортовець „Мукоі“ з відділами піхотинців і моряків. Японська влада не зраджує скількости, ні призначення військових відділів.

Японський уряд доручив амбасадорові Каваґої залишитися в Нанкіні, але перервати переговори з китайським міністром закордонних справ Чанґом і навязати в найближчім часі звязок із маршалом Чан-Кай-Шеком.

З Шангаю повідомляють, що японські стежі ходять по терені міжнар. і китайської стрефи.

Китайська влада запротестувала проти окупації частини китайської території. Японці відповіли, що поступають згідно з законами про охорону. Японський адмірал Льондо закликує населення до збереження спокою.

Шовінізм у спорті.

Львівська „Україна“ й інші наші спортові товариства, які належать до Л. О. З. П. Н. (Львівський окружний футболевий союз) застереглися перед приступленням до цього Союзу, що на українські Зелені Свята і в дні 1. листопада не братимуть участи в ніяких розгривках. Перед кількома днями внесла управа С. Т. Україна письмо до союзу, з проханням переложити її змагання з дня 1. листопада на інший день. Прохання таке зрозуміле, що навіть найпримітивніший ум не міг би підносити ніяких закидів проти цього, що українське спортове товариство хоче пошанувати національне свято. Та найшлися в мячевім союзі люди зпід стягу санаційної ендеції, які перед полагодженням цього прохання счинили „патріотичний алярм“.

„Дзеннік Львовскі“ з 24. ц. м. називає згадане письмо „тупетом українського мячевого клюбу“, погрожує „Україні“ центральною спортовою владою і обурюється на тих членів мячевого союзу, які *не зволили відповідно виступити в обороні польськости.*

Справді гідна подиву ментальність редакторів „Дзенніка Львовского“, коли засліплені зоольоґічним шовінізмом забули, що не годиться провокувати найсвятіших національних почувань свого противника.

Становище „України“ є правильне і від нього вона не сміє відступити.

Читайте „Діло“!

§19.

Тернопільський воєвідський уряд. Тернопіль, 18. вересня 1936. Ч. II. Н: 5: До Редакції й Адміністрації часопису „Діло“ у Львові. Ринок ч. 10.

У звязку з поміщенням у ч. 181. „Діла“ дня 13. VIII. ц. р. дописом п: з: „Лугові свята в краю“, де незгідно з правдою поданий опис фестинопопису, влаштованого 2. VIII. ц. р. у Коропці, бучацького повіту, заходами місцевого українського руханково-спортового відділу Т-ва „Великий Луг“, прошу на підставі § 19. пресового закону з 17. XII. 1862. р. (австр: Вістника держ: законів 6. з 1863. р.) помістити в найближчому числі часопису у відповідному місці та відповідним друком таке спростування:

Неправдою є, що відділ українського гімн.-спортового Т-ва „Великий Луг“ у Коропці бучацького повіту улаштував 2. VIII. ц. р. свято в честь Головного Отамана Петлюри, до участи в якому Староство в Бучачі не допустило інших відділів „Лугу“, а також „Луги“ з товмацького повіту, зате правдою є, що відділ українського гімн-спортового Т-ва „Великий Луг“ у Коропці бучацького повіту улаштував 2. VIII. ц. р. у Перевізці біля Коропця на підставі дозволу Повітового Староства в Бучачі ч. Б. 32/36 з дня 30. VIII. ц. р. показовий фестин гімнастичної справности своїх членів при участи лугових відділів із сусідніх сіл: Острої, Стінки та Зубця та що Повітове Староство у Бучачі не заказувало ані луговим відділам з якогонебудь іншого повіту, зокрема з товмацького пов. участи в цьому фестині.

Неправдою є, буцім-то влада не дозволила Василеві Бринському, заступ. голови повітової організації „Лугу“ товмацького повіту, який приїхав на свято виголосити промови про Головного Отамана С. Петлюру — зате правдою є, що зовсім випадково приїзжому на фестин Василеві Бринському не дозволили виголосити промови з власного почину особи, яких до того не спонукували ніякі урядові чинники, Омелян Мельник, голова і Михайло Кіндрат, секретар управи відділу „Лугу“ в Коропці, організатори цієї імпрези.

М. ЮРСЬКА

Серед сонця й дощу — горами.

Бути молодим і дужим, любити природу й рух та вміти на якийсь час залишити за собою всю буденщину — це значить уміти вкрасти життю клаптик щастя. Цю мудрість відкрили ми щойно в горах і від тоді стали пристрасними волокитами. Цілий довгий рік не має для нас стільки вартости, що кілька днів безжурного кочовничого життя. З хвилиною, як уложений взяк і випаковані наплечники, ніщо не всилі стати нам на перешкоді.

Не ждемо на певну погоду і перший соняшний ранок стає для нас похідним сигналом. Перед нами білі дороги, стрімкі каменисті доріжки та стежки, барвиста гуцульська екзотика і як кінцева ціль — Чорногора. Мусимо всміхатися!

Почалися розколихані ритмічним кроком мандрівні дні, напоєні кришталевим еліксіром смереки, повні гамору дзвінких потоків. Голубі мури стін відгородили нас від решти світа і маємо щастя: під блакитним склепінням пересипує золотими стрілами погода. Від їх дотику розгоряється кров і займається бронзовою позолотою наша шкіра.

Залишаємо за собою довгі кільометри битого шляху і стаємо врешті віч-на-віч з горою. Вузький каменистий плайок, густо поколений овечими ніжками, уперто преться вгору. Безрадно корчиться безжилаве коріння: нога прудкого тільки на мить зупиняється у цих зрадливих сплетах і знову пружини мязів несуть нас дальше. Темнуваті затінки пропастей манять вогкою прохододою, зваблюють обітницею вгамувати розбурхану кров, стишити гук неспокійного серця, що бється молотом.

По скельній стіні білим шумом розприскується піна гір. Рука поринає в кипучій воді і враз лице, груди, ноги — ціле тіло повне насолоди пружиться, якби під ударами кришталевих молоточків. Достроюються один до одного два ритми: свавільний водопад втягає у свій біг усі відрухи серця і в шалених акордах униз котиться спільна пісня життя.

Усім тілом проходить радісний захват. Світ обновляєься. Фоя яскравою своєю зеленню змагається зі синявою неба. Повітря насичується ладаном живиці і як найчистіша джерельна вода сполоскує легені. Тепер знову можна спробувати сил і гнучкости ніг! Змуршавілі пні, розложисті корчі, камінні відламки, сама стежка біжить закрутами, стає навшпиньки, щоб скоріше досягти вершка. Ще трохи напруги і знов тільки небо зі золотом сонця та подуви вітру довкола росяного чола.

Де сягне око — розклав свої широкі крила простір. Маленькою стрічкою синіє в долині ріка, а ціле село можна би взяти в долоні. Дрібні хатки притулилися тривожними отарами і здається пішлиб урозтіч, якби шляху не загородили їм гори. Вони одні стоять непоборні руч-об-руч, заткнувши голови у хмарах. В усі тони блакиті прибрала їх далечінь, від ґранату до розпливної голубости, де з білими хмарками мішаються останні обриси.

Опановує нас нестерпне бажання йти, летіти до цих могутніх з'яв, окутаних чимось таємним недосяжним. Іти днями від ранку до ночі, кільометрами зїдати простір, верх за верхом, щоб заспокоїти свою тугу.

Як сонце зпоза Сокільського освічувало Зелену Буковину, ми опинилися в долині Черемошу. Дорога закрутами кидається праворуч і ліворуч, рятуючи своє життя перед напором двох стихій. Від сходу ненаситна ріка, від заходу велитенські скелі, тільки чекають моменту, щоб завалити її своїми грудьми.

Що кілька кроків пристаємо й вибухаємо окликами захоплення. Бурхливий неспокій розбив тут краєвиди. З кількох елементів повстало таке багатство краси, що тяжко подибати два подібні образи. Гори для кожної сторони світа мають інакше обличчя. Лагідні заокруглення нагло вриваються і стрімголов спадають обривами скал. Черемош місцями прикидається малою ріжкою, що дозволяє полічити всі камінці на дні, щоб за хвилину, вдаривши спіненими гривами об скелисті пороги, розлитися зеленавою рідиною. Задивлюємося на найкращу з гуцульських рік, якій недурно дали назву „срібної“.

Нараз захмарюється безжурна прозорість води. Зникають камінці і від берега до берега розтягається каламутне плесо. Звідки в таку погоду вода? Підходимо ближче. Зпоза гори виринає і стрілою біжить до нас якби поміст з обтесаних смерік. Блистять на сонці сорочки, мерехтять закосичені крисані. Дараби! Серце завмирає нам у грудях. Що буде на закруті, де оголена скеля з лютtю кидається спіненими хвилями? Один невдатний рух і неминуча смерть. Легкий плюск кермою і буйне: „гей!“ несеться долі з шумом. Як легкокрилі птахи пролітають одна за одною. Мають на вітрі рукави й вілкинені поли петиків. Пригнені коліна і випнуті груди — знак, що мязи працюють, а вся увага в напрузі.

Бути між ними хоч на момент і пережити це могутнє почування, коли стративши звязок з землею, маєш під ногами тільки хисткий поміст і розбурхані хвилі, летіти наздогін з вітром! — У бистрому леті, як привиди зникають нам зперед очей буйні гірські соколи, безжурно йдуть назустріч небезпекам. (Далі буде).

Неправдою є, буцім-то у звязку з дефілядою лугових перед портретом Головного Отамана С. Петлюри потягнула адміністраційна влада до відповідальности голову відділу „Лугу“ в Коропці Омеляна Мельника та голову лугового відділу в Острів Михайла Маркова, зате правдою є, що у звязку з фестином, як теж у звязку з дефілядою перед портретом Головного Отамана С. Петлюри, яка відбулася підчас згаданого фестину, не потягнено до відповідальности ніодної із згаданих осіб, ані теж когонебудь із членів „Лугу“, що брали участь у фестині.

За Воєводу: *Белецький*, Начальник Виділу.

—o—

На викуп решти паїв „Українського Городу“.

XX. виказ.

Зложили в Центробанку:

Громадяни міста Жовкви при прощанні панства Соколів зол. 35.—.

П. Вакаційний Курс кооп. провідників у Ямнім чисту надвишку зі забави зол. 11.— (через дир. О. Луцького).

Кредитова коопер. „Згода“, Львів зол. 10.—.

Роман Кочержук, Бібрка зол. 6.—.

Мирослав, Нестор і Ераст Бурачинські, Львів зол. 6.

Михайло Яценко, суддя, Львів зол. 5.—.

Д-р Мирон Коновалець, Львів зол. 5.—.

Д-р С. Дроздовський, Львів зол. 5.—

Дир. Микола Капуста, Львів зол. 5.—.

Котович Степан, Рава Руська зол. 5.— і кличе: о. І. Філяса в Ульвівку, дир. О. Херхаліса в Яворові, Чіха М. в Раві Р.

Інж. Юрій Шепарович, Сокаль зол. 5.—.

Д-р Лев Голінатий, Станиславів зол. 5.— і кличе: о. сов. Р. Лободича, Станиславів і д-ра І. Волянського, Станиславів.

Осип Зятик, Золочів зол. 5.—.

Союз Українок, Самбір зол. 5.— і кличе: „Бесіду“, Маріїнське Т-во Пань, Взаїмну Поміч Учителів, кооперативу „Шовк“ — всі зі Самбора і „Союз Українок“ у Турці над Стриєм.

Юрій Крих, проф. музики, Тернопіль зол. 5.— замісць квітів на домовину проф. Е. Перфецького.

Антін Гмитрасевич, Дмитровичі зол. 5.— і кличе: І. Савкова з Коломиї та А. Малчка з Яворова.

Володимир Стоцький, вет. лікар, Маневичі зол. 5.— і кличе д-ра Пололинського, Е. Чучмана і Ст. Ковшевича — всіх зі Львова.

Дмитро Хоптяк, Рогатин зол. 5.— і кличе: д-ра Добротвора Дм., о. Чопея В. і дир. Бованка Ст.

М. Д. Моосур, Волоща ад Дрогобич зол. 5.—.

Юліян Антоневич, суддя, Долина зол. 5.— і кличе: д-ра О. Дереша, д-ра І. Луцева і д-ра Володимира Горбового, адвокатів з Долини.

о. Дмитро Бахівський, Корчмин зол. 5.— і кличе: о. М. Рілецького в Лісках, о. В. Жука в Жужелі.

Д-р Евген Грицак, Перемишль зол. 1.50 і кличе: О. д-ра І. Мандюка і Р. Дублянцю з Перемишля.

Проф. Семен Кузик, Перемишль зол. 1.50 і кличе: О. Панейка і д-ра Зенона Храплнвого зі Львова.

Проф. Іван Поповський, Перемишль зол. 1.50 і кличе: о. проф. П. Голинського і проф. Вол. Греха з Перемишля.

Стефанія і Віктор Цюцюри, Коломия зол. 4.10 і кличуть: Шилкевичів з Турки, Лонничів з Коломиї, Мацюків з Рожнова.

Інж. Андрій Тертека, Скалат зол. 4.— і кличе: д-ра І. Любачевського, адвоката в Гоинялові й інж. І. Семипчука в Станиславові, д-ра Тригубчака в Скалаті.

о. Володимир Гарнецький, Билич зол. 2.—.

Ілля Шалапута, ем. упр. шк., Рогатин зол. 2.— і кличе: д-ра Л. Мельника, Рогатин, І. Гогаля, ем. упр. шк. в Товмачі, Вол. Живцевського, ем. упр. шк. у Львові.

Микола Матвіїв, Білявці зол. 2.—.

Михайло Стоцький, Львів зол. 2.— і кличе: Петронелю Сенкусь зі Старого Самбора і Вол. Харкевича, Львів.

Вже третій місяць ведемо збіркову акцію, а зібрано всього коло **10 проц. суми, потрібної на викупно решти площі.** Чи можемо це назвати оптимним зривом? Кілька соток одиниць, все на поклик готових, зложили вже відповідні суми. **А де решта — тисячі наших інтелігентних одиниць?** Ждемо на них у місяці жовтні!

Гроші і кореспонденцію слати до Центробанку, Львів, вул. 3. Мая ч. 15 ч. конто ч. 143.458. Зазначувати: Н. „Український Город“.

НОВИНКИ.

— **Коли й де гуляємо?** У неділю 27. вересня в год. 5-ій попол. в жовтій салі Народнього Дому у Львові уладжує Т-во Українська Захоронка дансінг. Дохід на доживлювання найбіднішої української дітвори. 2774 1—2

— **Новий українець-адвокат у Львові.** На днях переніс свою канцелярію до Львова адвокат, письменник, б. організатор Яворівщини, д-р Роман Сексав. Канцелярія міститься при вул. Хорущини 16, II. пов., телефон 209-07. 2762

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини дня 25. в год. 7. вечір. Д-р Нарциз Лукіянович читає реферат п. н. „Симптоматика загулення горішньої мозочкової бочки“. 2769

— **З аматорської сцени у Львові.** В неділю 27. л. м. відограють аматори читальні „Просвіти“ Жовківської дільниці у Львові та Кружка Союзу Українок у домівці при вул. св. Мартина ч. 9. оперету Старицького „Чорноморці“. Початок в 7. год. веч. Виставу, в якій беруть участь визначніші аматори, приготовлено під оглядом музичним і мистецьким дуже солідно. Дохід призначений на фонд будови Народнього Дому на Жовківськім.

— **З міських справ у Львові.** Під проводом віцепрез. В. Хвеса відбулося дня 22. ц. м. засідання фінансово-господарської комісії міської ради у Львові, на якому полагоджено кілька справ. М. ін. по думці реферату лавника В. Децикевича постановлено затягнути з Фонду Праці матеріялову позичку у висоті 539.485 зол. з тим, що камінь має бути спроваджений з каміньоломів міст, які завдяки цьому дістануть замовлення на коло 400.000 зол. З черги згідно з рефератом лавника Поретинського постановлено дати Товариству будови „Дому Жовніра“ у Львові запоруку громади для сплати капіталової частини рат довготривалої позички у висоті 70.500 зол. по 15.000 зол. річно.

— **Нову почтову аґенцію** відкрито в Малнові пов. Мостиска. Приділено до неї збірну громаду Малнів, Малнівську Волю, Мелешки і Кальників. Нова аґенція удержує звязок з почтовою аґенцією Старява к. Мостиск.

— **Військове приспосіблення у школах.** Міністерство освіти в порозумінні з військовою владою рішило ввести деякі зміни в програмі навчання в середньому загально-освітньому шкільництві згідно з потребами військового вишколу до оборони краю. В цьому шкільному році як переходовому програма навчання в чотирьох клясах ґімназій нового уладу буде відповідати першому ступневі військового приспосіблення.

— **За поширення елекричного заведення в Галичі.** Міська управа в Галичі звернулася до воєвідського уряду в Станиславові з проханням побільшити засяг електричної сіти, яка обняла би громаду Залукву на час 30 літ.

— **Віддовження міських громад.** У станиславівському воєвідському уряді відбудеться 24. ц. м. засідання комісії для віддовження міських громад Снятина і Болехова. У вістнику воєвідського уряду оголошено в останньому часі пляни віддовження міст: Городенки, Богородчан, Болшовець, Долини і Бурштина.

— **Безплатні курси славянських мов у Варшаві.** Щоб навязати культурні звязки зі славянськими народами, Т-во молодих славян у Варшаві (вул. Гожа 27, ріг вул. Скорупки) організує, подібно як минулими роками, безплатні вечірні курси славянських мов (російської, української, чеської, словацької, сербохорватської і болгарської) для польської інтелігенції. На місці безплатна випозичальня славянських книжок. Творяться групи осіб на основі освітнього цензу.

— **Страйк хліборобів** є від двох тижнів у ковельському повіті. Селяни здержуються від довозу харчевих продуктів до міста. Тим способом хотять підбити ціни цих продуктів, запротестувати проти адміністраційних кар і приневолювання до упорядкування податкових справ.

— **Члени управ кооператив не підлягають обезпеченню.** Заведення суспільних обезпечень вияснює, що обовязкові обезпеченню не підлягають члени управ кооператив, які сповняють свої чинности на основі закону про кооперативи. Цих осіб треба вважати уповноваженими кооперативи. Як такі, вони не підлягають згаданому обовязкові. Зате, якщо ті особи, незалежно від сповнювання функцій членів управи кооперативи, є у відношенні найму праці до кооперативи, підлягають обовязкові обезпечення.

— **Зворот надплачених податків.** Скарбові палати дістали поручення з Варшави звертати в готівці надплачені податкові належности. На виразне домагання платника будуть виплачувати надплачені податки в касі скарбового уряду або переказами ПКО. Зворот надплаченого податку в готівці відноситься не тільки до безпосередніх податків, але й до стемпелевих оплат, державного податку та державного податку від льокалів.

— **Девізовий процес.** У Львові відбулася судова розправа проти інж. Торна, якого за спробу переслати 500 фунтів штерлінгів до Палестини засуджено на 8 місяців вязниці, 500 зол. гривни і конфіскату грошей в користь державного скарбу. Два його спільники дістали по 3 місяців вязниці з приплиненням.

— **Під закидом протидержавної акції.** Перед судом присяжних у Тернополі відбулася 21. ц. м. головна розправа проти б. студента теольогії Омеляна Обжуховського із Слобідки, якому закинено, що поширював протидержавні летючки. Обвинуваченого засуджено на рік вязниці і позбавлення громадянських прав на три роки.

— **Пожежі.** В Іваничатах пов. Збараж згоріла стирта збіжа, що містила 140 кіп гречки вартости коло 3.000 зол., на шкоду посесора фільварку Йосифа Зелінецького. Стирта находилася в полі у віддалі 5 км. від фільварку. Причиною пожежі був правдоподібно підпал з пімсти. — У селі Боньча пов. Красностав згоріли 22 господарства зі зборами і живим та мертвим інвентарем. Страти сягають 100 тисяч зол. Незвичайно велика пожежа була в Дубині коло Томашова, де пішло з димом 13 господарств. Шкоди обчисляють на 50 тисяч зол.

— **Кара за намагане вбивство.** Перед окружним судом у Золочеві відбулася розправа проти Івана Лабунського і тов., обвинувачених у намаганому вбивстві постерункового Василя Августиняка. Розправа скінчилася засудом Лабунського на 8 літ, Василя Безпалка на 6 і Олекси Настина на 3 роки вязниці.

— **Краєва хроніка.** На празнику в Пере... пов. Коломия прийшло через дівчину до бійки, в якій Іван Калинюк пробив на смерть 25-літнього Олексу Мензака. Душогуб утік. — До лісничівки в Білій Чортківській вломилися два замасковані бандити і розбивши сокирою касу, забрали 800 зол. Тікаючи, побили 18-літню служницю Марію Чорнописку. — В лісах в околиці Жабя відбуваються великі лови при участи закордонних мисливих, м. ін. членів родини Бурбонів.

— **За комунізм.** Перед станиславівським судом присяжних відбулася розправа проти Соломона Ляста і Гедва Баля під закидом комуністичної діяльности. Трибунал засудив першого на 15 літ вязниці з втратою громадянських прав на 10 літ, другого на 6 літ вязниці і втрату громадянських прав також на 10 літ.

— **Як жиди ошукали рабіна.** Рабін із Станиславова, 67-літній Соломон Лерх став жертвою ошуканства у Львові. Коли вийшов з божниці при вул. Фірманській, приступив до нього молодий елеґантний жид і представившись за еміґранта з Німеччини, попросив його, щоби показав йому польські гроші, бо він має золото на продаж і боїться, щоб його не ошукали. Рабін дався взяти на сентимент до жертви Гітлера і показав йому два банкноти на 120 зол. Коли ошуканець почав оглядати гроші, вхопив їх у свої руки, його спільник встромив рабінові дві блискучі мосяжні обручки, що не представляли ніякої вартости, після чого оба швидко відійшли. Спантеличений рабін у першій хвилі ні якби занімів і щойно згодом зміркував, що жиди вкрали йому 120 зол.

ХИТРО-МУДРО.

Хто хоче помогти Рідній Школі, нехай вимагає при закупі готівкою „провірних бльоків Р. Ш.

— **Поліцай застрілив чоловіка.** На терені громади Шеперівці пов. Мостиска постерунковий і Дитятич стрінув вечором двох людей і коли хотів їх вилегітимувати, вони, як пише „Век Новий", дали чотири револьверові стріли. У відповідь на це постерунковий стрілом з кріса зранив одного з них у черево. Показалося, що це був Мих. Помірко, мовляв, знаний злодій з Батятич. В дорозі до лікаря в Судовій Вишні ранений помер.

— **Знову напад на жидівську родину.** Під дім 66-літнього Шуліма Гельббарта в Колтові пов. Золочів прийшли вечором якісь замасковані люди і викликавши його на двір, убили ударом якогось твердого предмету. Потім увійшли до мешкання і вбили його 48-літню жінку Геню. Доконавши вбивства, напасники забрали ріжні товари, мабуть і готівку. За злочинцями шукає поліція.

— **З Польщі.** В Селисках пов. Ряшів убито 56-літнього Матеуша Лясоту. Хтось заскочив його в ночі на подвірі і пробив ножем у груди. Арештовано брата його жінки, з якою Лясота не жив у згоді. — До тарнівського шпиталю привезено 25-літнього абсольвента гімназії, Тадея Круля з Лапоня, якого напали парібки із Суфчини і покололи ножами, пробиваючи легені наскрізь.

— **Всюди зловживання.** З наказу прокураторії у Варшаві арештовано секретаря городського суду Сташевського. Причину держать покищо в тайні. — У Варшаві арештовано коморника 16-то ревіру, Яна Яблонського за грошеві зловживання.

— **Чоловік відрубав голову жінці.** В селі Заколе під Мінськом Мазовецьким знайшли 28-літню Станиславу Закшевську з відрубаною головою. Доходження ствердили, що злочину доконав її 25-літній чоловік Станислав, який пропав без вісти. Поліція веде розшуки в цілій околиці.

— **Бомба на забаві.** У французькій місцевости Віен відбувалася забава під відкритим небом. Поверх 400 осіб, переважно молодих людей, танцювали при звуках орхестри. Коло півночі роздались крики. Хтось кинув понад паркан димлячу бомбу, яка впала серед людей. Один із танцюристів не втратив голови, вхопив бомбу і кинув на бік. Роздався вибух. Після перших хвилин переполоху впорядчики забави кинулись за людьми, що кинули бомбу. Було їх чотири. Тікаючи, вони почали стріляти з револьверів і смертельно ранили одного із тих, що за ними гонили. Ранений по дорозі до шпиталю умер. Гук бомби був такий сильний, що ціле містечко прокинулось зі сну. Бомбу кинули політичні противники організаторів забави, що були комуністами.

— **Ріжні вістки.** Біля Люрд наїхав особовий потяг на експресовий, що їхав з Бордо. Згинуло кільканацять осіб, а кількадесять є ранених. — На залізничому переїзді в Шатонеф ле Мартіґ вударився автобус з потягом, причому 5 людей втратило життя, а 30 потерпіло рани.

— **Зїзд фізиків з Польщі** відбудеться в днях від 29. п. м. до 2. жовтня ц. р. у викладовій салі заведення досвідної фізики при вул. Длуґоша. Програма зїзду обіймає 135 наукових рефератів і 8 дидактичних.

——o——

Дивогляди.

НОВА ПРОФЕСІЯ — ГАВКУНА.

У Брюсселі придумав для себе один дотепний безробітний нове заняття, з якого живе. Коли управа міста проголосила податок на пси, податкові мали клопіт, щоб перевести контролю, хто має пса дома. Імітатор ріжних голосів, що наслідує знаменито гавкання, зголосився на контрольора. Він ходить попід ріжні доми і під дверима починає гавкати. Пси з середини йому відповідають. Він реєструє число мешкання і йде гавкати далі. За кожний нововідкритий дім із псами дістає він окрему премію.

ЧОЛОВІК, ЩО ВТРАТИВ ПАМЯТЬ.

У Льондоні трапились цими днями такі історії: Поліція найшла тіло невідомого, зовсім здеформоване. Один дентист ствердив, що пізнає на підставі зубів покійника свого клієнта Едвіна Кібля тому, що цей мав зуби зовсім неподібні до инших. Кібля поховали. Його жінка не бачила його від місяця — він щез кудись. Коли жінка вернулась з похоронів до хати, застала дома свого живого чоловіка з поліцаєм. Виявилось, що Кібль наслідком скоку в море втратив память. Увесь місяць жив він як інша людина, називаючи себе Борн. Аж по місяці память вернулась до нього і він пригадав собі, де мешкає і як називається. Дентист, який пізнав буцім-то його труп, зовсім себе.

ПРОМОВА НАД ВЛАСНИМ ГРОБОМ.

Звичайний льондонський швець Антоні Кімс хотів доказати, що англійська поліція занадто поверховно пізнає тіла небіжчиків. Він згубив свій плащ над берегом Темзи і вибрався пішки до графства Лянкашіри. Кілька днів пізніше часописи принесли звістку про те, що він щез. Три тижні пізніше преса повідомляла, що найшли на ріці труп людини, якого тотожности не могли установити. Він пішов до поліції і заявив, що це тіло такого-то його знайомого. Про смерть такого-то повідомила всю родину і дотичну особу похоронили. Цього Кімсові було мало. Коли знову виловили з ріки якогось невідомого топельника, він пішов до трупарні, щоб подивитись на нього і тоді вложив до кишені його блюзки свій монограм. Поліція найшла монограм, ствердила, що це тіло Кімса, повідомила всю його родину. Сестрінок Кімса приїхав із Льондону до Дебліна, ствердив, що це тіло Кімса. Тіло найденого спалили і сам Кімс виголосив промову у крематорії над власним попелом, зголосившись як сестрінок покійного.

Щойно після цього всього він подав до відома преси всю цю історію.

ЗАМОВЛЕННЯ ВЛАСНОГО ПОХОРОНУ.

20-літня гарна англійка Мілісент Грейн замовила собі цими днями у крематорії Тільбурі власний похорон першої кляси. Вона не має наміру покінчити самогубством ні хутко вмерти, але хоче заздалегідь заплатити гроші за свій похорон, який відбудеться за 50 чи 60 літ.

——o——

Відозви й комунікати.

ПЕРЕД РОКОВИНАМИ МУЧЕНИЦЬКОЇ СМЕРТИ 359-ЬОХ.

На листопад цього року припадають 15-і роковини мученицької смерти 359 українських вояків, яке була епільогом збройного чину Українського Війська за визволення Батьківщини.

Управа Українського Військово-Історичного Товариства закликає всі українські національні організації і гуртки вшанувати память тієї славної і трагічної події улаштуванням урочистих академій з відповідними рефератами.

Необхідний матеріял для рефератів та інших точок програми академій міститься у спеціяльному збірнику „Базар", присвяченому 10-им роковинам розстрілу 359 у Базарі, виданому Українським Військово-Історичним Товариством.

Ціна збірника спеціяльно на 15-і роковини обнижена до 2 зол. (з коштами пересилки).

Замовляти на адресу: Варшава 22, Опачевська 54/15, полковник М. Садовський. Гроші надсилати ПКО 68686 — Українське Воєнно-Історичне Товариство.

Дописи.

СКАЛАТ.

Кто у нас розбиває український фестин? Філія „Просвіти" в Скалаті уладила в Осовику дня 13. 9. ц. р. фестин. Участь у фестині могли взяти лише громадяни волости Турівка та села Іванівка з волости Качанівка тому, що Осовик є у надграничній смузі — коло 6 км. від границі), як зазначило повіт. староство в Скалаті. Присутніх понад 500 осіб. Комендант поліції п. Рочняк у Турівці, вказуючи на фестин, питав заст. голови філії „Просвіти" п. О. Тиса, „що має означати це збіговисько" (збеговіско). Дістав відповідь, що це фестин. Потім ставив запити, чому присутні танцюють, чому повбирані в шароварах та чому люди на те все дивляться, мовляв, це „відовіско". Зазначуємо, що в програму фестину входили танці, які мали бути виконані в народніх строях. Дальше запитав згаданий комендант, що означає на стовпі жовто-блакитний прапор, та сказав до п. О. Тиса, щоби зробив з цим усім порядок. На запит, що саме має зробити, повторив комендант вдруге загальниково: „Прошен зробіць з тим вшисткім пожондек" і потім додав, що може все з місця розігнати. В міжчасі проф. Крупа звернув увагу комендантові, що деякі люди, між якими були також отшельци, які зорганізовано примашерували з Турівки, входять поодиноко насильно без білетів на фестин. На це комендант відповів, що це його не обходить, бо на це є комітет. Опісля приступило до коменданта кілька осіб, між якими були солтиси із сусідніх сіл та питали, чи можна вже фестин розгонити. Комендант відповів, що нехай ще трохи зачекають і небаром з фестину зник. По відході коменданта побили отшельци Мартинюка зі Ставок. Потім пішли в село та з колами, гральми й вилами вбігли на площу, де відбувався фестин, знищили вхідну браму, підвищення, пірвали і потоптали жовто-блакитний прапор та кинулись до буфету, де був п. О. Тис з кількома особами, бо всі інші в паніці повтікали. Надійшов комендант та бачучи отшельців, як погрожували п. Тисові бійкою, сказав тільки до п. Тиса, щоб усе забрав, бо не дасться вже втримати порядку. На прохання п. Тиса відпровадив комендант фіру з 5 особами (в тім була одна жінка й одна дитина) до гостинця та сказав, що на гостинці вже їм нічого злого не станеться. Фіра поїхала сама без коменданта. Тоді з гурту людей, що йшли з комендантом, відділилося 2-х типів та з камінням в руках стали бігти за фірою. Солтис з Монастириськ Домбровський Бронислав, який поїхав ровером, наздігнав фіру, вхопив коні за уздечки та почав навертати до рова (шкарп півтора метра глибокий). Коні затримано, а п. Ярмолюк і п. Тисова, які їхали на фірі, крикнули: „То вже й солтиси нападають!?" Тоді солтис Домбровський і ті два, що бігли за фірою, замітивши, що їх пізнали, вмішалися та сказали: „Пшепрашами, кдиьце, то до вас сє не односіло". Так відбувся бандитський напад на фестин, на якім мав службу сам комендант постерунку. Виходить, що нам не вільно навіть свобідно носити шароварів, а отшельци можуть безкарно нищити наші національні святощі та нападати на безборонних людей тільки тому, що ті люди українці.

Вечір української вишивки у Відні. Союз Українок у Відні уладив дня 13. 9. ц. р. вечір української вишивки. Відповідний реферат виголосила п. І. Зарицька, вказуючи на потребу зберігати старі українські взори вишивок. Нині між вишивками переважає мішанина взорів, доповнена індивідуальним смаком красок та пристосована до міських блюзок. Тепер роблять ся заходи ввести чисто українські взори, як полтавський та снятинський. Оціночна комісія в складі 7 осіб вибрала такі 4 найкращі взори вишивки: снятинський, полтавський, полуботківський та галицький, які винагороджено гарними портретами Т. Шевченка. В програму вечора входили також національні танки, скетч та фантова льотерія. Смачний, безалькогольний буфет доповнював добре дібрану програму дотепер небувалої у нас розривкової імпрези. Подібні вечорі української вишивки можуть богато причинитись до поширення та удосконалення української вишивки, але мусять бути належно підготовані. В тій цілі слід би уладити на салі більшу вистову українських вишивок та вказати при тім на красу чисто українського твору. Також треба би більше розреклямувати такий вечір, запрошуючи на нього громадян, головно жіноцтво, з довколишніх сіл.

СТАНИСЛАВІВ.

Довірочна нарада Організації Українців м. Станиславова. Мин. понеділка відбулась у великій салі „Сокола" довірочна нарада Організації Українців м. Станиславова. По отворенні наради д-ром Олесницьким і покликанні президії започаткував інж. Семинчук дискусію на тему конечности Організації. Інж. Семинчук згадав про те, що у всіх націй іде енергійна підготова у таких ділянках: 1) фізичного виховання; 2) технічного зброєння; 3) господарської самовистарчальности та 4) психічного наставлення. Опісля інж. Семинчук обговорив по черзі кожну ділянку, як вона представляється у нашому народі, зокрема у Станиславові. Закінчив інж. Семинчук свій обширний реферат покликом до організування й обєднання українців м. Станиславова в сильній організації, бо того від нас вимагає загрозливий стан у всіх вище поданих ділянках. Після реферату розпочалась довга дискусія, в якій брали участь між ін. дир. Даниш, м-р Кушнір, д-р Бих, о. Микитюк, дир. Мокогон, д-р Перегінець, м-р Диденко й інші. Дискусія, на жаль, до нічого путнього не довела й зайвий раз доказала, що ми нарід дуже балакучий, може навіть красномовний, але коли йде про зорганізованість, чи краще про національну солідарність, коли йде про те, щоб замісць говорити, братись до діла — то ми все ще позаду за іншими народами. І чи можемо ми опісля дивуватися, що ми не всилі створити одного авторитету, або що село з нас сміється, мовляє: вони сваряться між собою, а нічого не роблять путнього?! Справа дійсної організації українців м. Станиславова знову затягнулась, Бог зна, доки.

Перед гостиною „Заграви". В днях 1. і 2. X. виставить у нас театр „Заграва" голосну вже нині драму „Камо грядеши?" Величезний вклад праці та грошей, нові строї й декорації, знаменита обсада роль — усе те викликує серед громадянства велике зацікавлення виставою.

Б. Л.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Фелікс Набор: НІМЕЦЬКА КУЗНЯ. Переклад з німецького, Видавництво ЧСВВ у Жовкві. Кн. 196. Жовква 1936, стор. 240, 16°.

Володимир Лопушанський: „ВСТОЯТИСЬ НЕ БУЛО СИЛИ"., Драма на три дії на тлі повісти „У споконвічному вирі". Накладом автора. Холерів 1936. Стор. 46, 8°.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.
ГУСЯТИН:
25. IX. Бешкет у раю.
26. IX. Дівча з Маслосоюзу.
27. IX. Отаман Пісня
ХОРОСТКІВ:
28. IX. Лев з Абісинії.
29. IX. Німа теща.
З Хоросткова іде театр до Теребовлі, Грималова, Скалата і Тернополя.

Український Молодий Театр „Заграва“ під арт. проводом В. Блавацького.
Делятин: „Камо грядеши“ (Quo vadis).
25. IX. Смерть Нерона.
Надвірна: „Камо грядеши“ (Quo vadis).
26. IX. Вініций і Лігія.
27. IX. Смерть Нерона.
Битків: „Камо грядеши“ (Quo vadis).
28. IX. Вініций і Лігія.
29. IX. Смерть Нерона.
30. IX. „Голгота“.
З Биткова театр іде до Станиславова.

Великий Театр:
Пятниця, 25. IX. год. 8. веч. „Коріолян“.

Театр Ріжнородностей
Нечинний.

***

АПОЛЬО: „Грішник проти волі“.
АТЛЯНТИК: „Химери маркізи Помпадур“ із Славаком і Чеховою.
БАНДК: „Провокатор Азев“.
ГРАЖИНА: „Тайна панни Брінкс“.
КАСІНО: „Розе-Мері“ з Жан. Мекдональд.
КОПЕРНИК: „Нинішні часи“ з Чарлі Чапліном.
МАРУСЕНЬКА: „Малий бунтар“ з Шерлі Темпль.
МЕТРО: „Пісняр Варшави“ з Е. Бодом, Вальтером, Знічом і додатки.
МІРАЖ: „Нуждарі“ обі серії.
МУЗА: „Будеш все моєю“ з Ґрейс Мур.
ПАКС: „Жид, вічний мандрівник“.
ПАЛЯС: „Спокуса“ із Марлєною Дітріх і Ґері Купером.
ПАН: Останні роман короля (вперше у Львові).
РАЙ: „Коханий збиточник“ з Анною Ондра.
СВІТ: „Коханий збиточник“ з Анною Ондра.
СТИЛЕВЕ: „Золота дівчина“ ревія.
ТОН: „Диктатор“.
УТІХА: „Пострах Мексику“ і ревія.
ХИМЕРА: „Панове в циліндрах“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Маріяцька 5.)

„Ню Йорк“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 25. вересня 1936.

Відень (506,8) 17.35 Пісні 4-х століть, 19.30 Барвні мельодії, розр. концерт, 20.40 Сучасна музика, 22.10 Легка віденська музика, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 17.10 Смичк. квартет есдур Херубінія, 19,10 Нар. пісні, 9.45 „Мандрівка пана Бручка“ оп. Яначека, **Париж** (1648) 11.00, 13.00, 17.30, 18.30 Концерт, 20.00 Корсиканський фолькльор, **Білгород** (437,3) 18.30 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 14.15 Легка музика, 19.20 Мельодії скрипки, концерт смич. орх., **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 15.15 Дитячі пісні, 18,30 Бетовенові твори, 20.10 Мельодії в сумерку, орх., **Мінхен** (405,4) 11.00 Музика для села, 12.00 Трансм. з Байрайту: Розр. концерт, 20.10 Музика, пісні, рецитації, **Міляно** (368,6) 11.40 Тріо, 13.15 Камер. музика, 20.40 Скрипка, **Рим** (420,8) 17.15 Танк. музика, 20.40 „Оперетка опівночі“ оп. Конті̇я.

Субота, 26. вересня 1936.

Відень (506,8) 19.10 „Дівча з фіялками“ оп. Гельмесбергера, 22.10 Форт. ресіталь, **Братислава** (298,8) 19.15 „Сестрінець із Гонолюлю“ оп. Кінеке, **Прага** (470,2) 15.00 Данська музика, **Париж** (1648) 11.00 Розр. концерт, 19.00 Сольо на гармонії, 20.00 Хор і солісти, 20.45 „Ля пардон де Плермель“ ком. оп. Маербера (фрагм.), **Білгород** (437,3) 13.15, 17.20 Нар. пісні, 18.20 Концерт тріо, 20.00 Оп. вечір, **Берлін** (356,7) 14.15 Легка музика. 18.15 Пісні, 19.20 Форт. твори Шумана, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Концерт, 14.00 Музика. 18.00 Нар. пісні й танки, **Мінхен** (405,4) 11.00 Музика для села, 19.40 Капрічіо на орг. Реґера, **Міляно** (368,6) 11.30 Легка музика, 15.30 Військ. орх., 20.45 „Паля де Мона“ оп. Марінуцця, **Рим** (420,8) 13.10 Орх. концерт, 17.15 Тріо, 20.40 Розр. концерт.

Ширіть наш часопис!

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 25. вересня 1936.

6.30 Ранішня авд., 6,33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.30 Програма на сьогодні, 7.40 музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 „Серед лоскоту машин“, „Як повстає шк. книжка“, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Турист. інформатор, 12.08 Життя товариства, 12.13 Полудневий денник, 12.23 Оп. музика з „Ля Скалі“, гр. пл., 13.10 Домашнє господарство, 14.30 Легка музика з гр. пл., 15.30 Госп. вістки, 15.45 Гутірка з хорими, 16.00 Лістові твори на форт., 16.45 Мацашевичі, невідоме Полісся, 17.00 Орх. концерт, 18.00 Барсельона підчас спокою, 18.10 Брамсова хвилина з гр. пл., 18.25 Програм. скринька, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Реклям. концерт. 18.45 Гутірка, 18.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 19.00 Танк. музика, рефрени, 20.00 Арії та пісні у супр. форт., 20.30 „Лекція географії“, Б. Пруса, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21,00 Концерт симф. орх., смич. квартет, 22.00 Спортові вістки, 22.15 Мельодії Чайковського з гр. пл.

Субота, 26. вересня 1936.

6.30 Ран. авд., 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.20 Ран. денник, 7.30 Програма на сьогодні. 7.35 Трохи інформацій, 7.40 Музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл: Співаймо пісоньки, 11.57 Сигнал часу, 12.03 „Мій двійник“ вес. фейл., 12.13 Полудн. денник, 12.23 Орх. концерт, 13.10 Домашнє господарство, 14.30 Концерт бажань, 15.35 Господарські вістки, 15.45 Для дітей: Пятнацятьліття Черв. Хреста, 16.15 Орх. концерт, 16.45 Гутірка: „У Таліні“, 17.00 Фільм. мельодії, орх., 17.30 Фільм. режисер, монольоґ Ю. Тувіма, 18.00 Пустинник у країні леґенд, чудес і гадів, 18.10 Сільва рерум, 18.15 Оп. арії у вик. Евг. Стебельського, в супр. форт., 18.35 Львівський акт. фейлетон, 18.45 Програма на завтра, 18.50 Реклям. концерт, 19.00 Актуальна гутірка, **19.00 „Довбушове весілля“ на осн. О. Федьковича в опр. В. Ковальчука і Зб. Ліпчинського. вик. артисти м. театру, хор і гуц. орх.**, 19.40 Шуманова хвилина з гр. пл., 20.15 Польська нар. пісня, 20.54 Веч. денник, 20,55 Акт. гутірка, 21.00 Польські й чужі пісні відсп. Ст. Драбік у супр. форт., 21.30 „Чепець, гуслі та дівчина“, 22.00 Спорт, 22.15 Концерт симф. орх., 23.00 Танок, музика з гр. пл.

Радіокутик.

НАПРЯМНІ НІМЕЦЬКОГО РАДІЯ.

У своїй промові, виголошеній на відритті Радієвої Вистави в Берліні, міністр пропаґанди д-р Гебельс визначив 6 засадничих вимог німецького радія.

1) Радієва програма, що обслуговує 7,5 міл. приймачів, тобто яких 30 міл. слухачів, мусить бути можливо ріжномаітна.

2) Не треба слухати радія від рана до вечора без вибору, а потім критикувати авдицій нижчого рівня, забуваючи про добрі сторінки програми.

3) Рівень програм не повинен бути задто високий, ані теж надто популярний; програма повинна бути складена так, щоб люди не тільки слухали її, але й розуміли.

4) Радієва програма повинна бути так складена, щоб могла зацікавити людей вищих вимагань, але теж, щоб розважувала і була зрозуміла для слухачів з нижчим рівнем культурного виховання. Вона повинна бути розвагою у ріжнородній формі авдицій виховних, відпочинкових і що збуджують загальне зацікавлення.

5) Не є слушне, буцімто радіо і фільма шкодять культурі. Драматичне мистецтво з погляду мистецького є вищою від фільмової репродукції, так як слухання музичного твору безпосередньо має більшу вартість ніж слухання при помочі радієвого голосника. Одначе чи це не добродійство, що завдяки радієві міліони людей можуть слухати Бетовена або Ваґнера?

6) При поширенні освіти і культури не можна голосити гасла — „все або нічого“. Навпаки треба робити всі зусилля, щоб піднести рівень виховання людей. Завданням радія є ввійти в народ і через систематичну діяльність розвивати його смак і хист.

КІЛЬКІСТЬ ФРАНЦУЗЬКИХ СЛУХАЧІВ.

Кількість слухачів французького радія наближується до 3 міліонів і дійшла під кінець липня п. р. 2.972.019 осіб. Цікаве, що за літні місяці зріст проявився виключно на провінції, де дійшов у липні до 21.000 абонентів. Зате у паризькій окрузі зареєстровано в цьому часі ледви 44 нових радіоабонентів.

СИМФОНІЧНІ КОНЦЕРТИ.

Від 2. жовтня починається офіційний концертовий сезон у Варшаві. Почне його концерт орхестри Варшавської Фільгармонії в год. 20.05.

Радіо підписало з Фільгармонією умову на трансмісію 15 симфонічних концертів у біжучому сезоні, завдяки чому радіослухачі почують два-три концерти на місяць.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.78—89.35, Дол. американські 5.31.25 — 5.28.50, Доляри кан. 5.30.50—5.37.50, Фльорени голянд. 361.02 — 359.30, Франки фр. 35.01 — 34.85, Франки шв. 173.14—172.30, Фунти англ. 26.97 — 26.81, Ґульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.00—19.50, Корони данські 120.34, 117.98, Корони норв. 135.53—134.55, Кор. шв. 139.03—138.00, Ліри італ. 36.50—34.50 Марки фінл. 11.88—11.50, Марки нім. 138 — 133, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 149—144.

Акції.

Банк Польський 100, 100.50, Ліпьпоп 12.75, 12.50.

Папери.

3 інвест. серії 1 ем. 75, 3 інвест. ем. 2 61.50, 5 зал. 51.50, 6 дол. 62.50, 4 прем дол. 45.40, 45, 7 стаб. 53.35, 53.25.

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 48—50, 4 прц. Л. З. Бк Г. 39—41. 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 41—44, 4 прц. ТКЗ. 38.50—40, 4 і пів прц. ТКЗ. 40.50 — 43, 4 і пів прц. БГК. 62.50—65, 4 прц. БГК. 61.50—65.
Долярівка 45.50—48, 3 інвест. 1. ем. 61—64, 2. ем. 62—65.

Збіжжя.

Ціни льоко Львів	від до
Пшениця одн.	22.25—22.75
Пшениця зб.	21.50—22.00
Жито I	15.50—15.75
Жито II	15.25—15.50
Ячмінь одн.	17.50—17.75
Ячмінь на кливо	16.75—17.00
Мука жит. вит. 0— 30 прц.	26.50—27.00
Мука жит. гат. I. 0—50 прц.	25,50—26.00
Мука жит. гат. II 0.65 прц.	23.00—23.50

Інші курси без змін.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 23. IX. 1936.

Льоко ст. заладов.

Пшениця зб.	750 гр/л.	5%	20.85—21.00	зол.
Жито зб.	700 „	2%	14.25—14.35	„
Ячмінь зб.	623 „	4%	15.50—95.60	„
Овес л. зад.	450 „	8%	12.00—12.25	„
Гречка зб.	450 „	10%	17.50—17.60	„
Кукурудза жовта зб.			12.00	„

Всі роди збіжжа знова подорожіли. Звишкова тенденція удержується дальше. Майже все збіжжа йде на експорт. Краєві млини в більшости здержали закупно, бо не хочуть платити теперішніх цін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 24. вересня н. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.15 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.20 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 к. яєць	3.40 „

Тенденція на масло звишкова, на молоко слаба, на яйця сильна.

ПТИЦЯ.

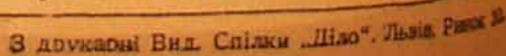
Маслосоюз повідомляє, що в четвер і пятницю цього тижня приймає птицю, але виключно першої класи, за нижче поданими вимогами і платить за 1 кг. живої ваги льоко подвіря птахомясарні пл. Більчевського 3, такі ціни:

Кури і. кл. без остріг від 1.80 кг. вгору	1.05 зол.
Курята і. кл. біло й жовтоніжки без острішок від 0.80 кг. вгору	0.85 „
Качки товщеві І. кл. від 1.80 вгору	0.85 „

Слабших сортів рішуче не приймається.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.